

Examen VWO 2018

tijdvak 1
vrijdag 18 mei
07.30 - 10.30 uur

Geschiedenis

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 30 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 71 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

De bedoeling van de nieuwe Staatsregeling in 1936 was om de zes eilanden iets meer mogelijkheid tot zelfbestuur te geven. Men sprak toen zelfs van het begin van een politieke emancipatie.

- 3p **1** Noem de drie wijzigingen in de nieuwe Staatsregeling waarin de politieke emancipatie van de eilanden duidelijk tot uitdrukking moest komen.

Met de totstandkoming van de ERNA in 1951 kregen de Nederlandse Antillen een nieuwe staatsvorm.

- 1p **2** Welke van de onderstaande staatsvormen kregen de Nederlandse Antillen?
- A Een bondsstaat
 - B Een gecentraliseerde eenheidsstaat
 - C Een gedecentraliseerde eenheidsstaat met wat federale trekken
 - D Een statenbond

Gebruik bron 1.

In bron 1 wordt de gouverneur door de pressiegroep KFO als een 'dubieus staatsfiguur' beschreven. Die beschouwt het gouverneurschap als een koloniaal instituut dat afgeschaft moet worden.

- 3p **3** – Geef aan de hand van twee voorbeelden uit de bron aan welke bezwaren de KFO tegen de macht van de gouverneur heeft en vergelijk deze met de macht van de gouverneur in de koloniale tijd. (Tussen 1865 en het midden van de 20e eeuw.)
- Waarom wordt de gouverneur in de tekst beschreven als: 'het spreekwoordelijke paard van Troje' (= indringer: de vijand die door onnadenkendheid als iets positiefs is binnengehaald)?

De volgende gebeurtenissen uit de staatkundige geschiedenis van de Nederlandse Antillen staan in willekeurige volgorde:

- 1 Bonaire, Saba en Sint Eustatius worden 'bijzondere gemeenten' van Nederland.
 - 2 Het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden wordt ondertekend.
 - 3 Mannen en vrouwen van 23 jaar of ouder krijgen stemrecht.
 - 4 Aruba krijgt haar Status Aparte.
 - 5 De Koloniale Raad wordt vervangen door gedeeltelijk gekozen Staten.
- 2p **4** Zet deze vijf gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde, van het verleden naar het heden. Noteer alleen de nummers.

Gebruik bron 2.

De vier fragmenten in bron 2 (A tot en met D) zijn afkomstig uit toespraken van politici. Hieronder staat een aantal politici.

- 1 Albert (Shon A) Eman, pionier van de politieke beweging 'Seperacion' van Aruba uit de Nederlandse Antillen.
- 2 Dr. Moises Frumencio da Costa Gomez, de eerste minister-president van de Nederlandse Antillen.
- 3 Gilberto 'Betico' Croes, de Arubaanse politicus en voorvechter van autonomie (status aparte) voor Aruba.
- 4 Helmin Wiels, de leider van de Curaçaose onafhankelijkheidspartij Pueblo Soberano (PS).

- 3p **5** Noteer de juiste combinaties van fragment en politicus door achter elke letter (A t/m D) het cijfer van de juiste politicus te noteren.

In het Congres van de Verenigde Staten speelt bij de fracties partijdiscipline een veel kleinere rol dan in de Staten van Curaçao en Sint Maarten.

- 2p **6** Leg uit hoe dat komt.

Zetelroof houdt in dat een Statenlid uit zijn fractie stapt maar zijn zetel 'meeneemt'. De afgelopen jaren was dit een zeer populaire bezigheid. Niet minder dan acht Statenleden verlieten vanaf 2012 tot 2017 op deze wijze hun fractie. Zij begonnen een eigen nieuwe fractie of sloten zich aan bij een andere bestaande partij.

- 2p **7** Leg uit dat dit verschijnsel kiezersbedrog genoemd kan worden.

In 2006 moest het tijdschrift 'Privé' zich bij de rechter verantwoorden wegens een portretrechtelijke schending van prins Willem-Alexander, prinses Máxima en prinses Amalia, leden van het Nederlandse Koninklijk Huis. Het weekblad had foto's van het gezin in zwembkleding gepubliceerd, toen zij in het Italiaanse Porto Ercole bij hun vakantiehuis waren. De foto's waren met sterke telelenzen over een afstand van ongeveer 750 meter vanaf de openbare weg gemaakt.

- 4p **8** Leg uit:
- welke grondrechten hier met elkaar in botsing kwamen en
 - dat het in deze zaak niet ging om grondrechten in de traditionele betekenis van het woord.

Gebruik bron 3.

- 2p 9 Geef aan:
- met welk middel (recht) President Obama de begrotingswet tegen kan houden (afkeuren) en
 - hoe het Congres het in de tekst genoemde besluit van President Obama ongedaan kan maken.

Gebruik bron 4.

Stelling:

Op de foto in bron 4 is de regering in principe maar één keer samengekomen.

- 2p 10 Leg deze uitspraak uit.

Stelling:

De ERNA was mede verantwoordelijk voor de uitbarsting op 30 mei 1969.

- 3p 11 Bewijs dat de bovenstaande stelling juist is.

- 2p 12 Wat hoort niet in het onderstaande rijtje thuis? Noteer het nummer en leg je keuze uit.

- 1 de onafhankelijkheid van Indonesië
- 2 referendum
- 3 elkaar wederzijdse bijstand verlenen.
- 4 rondetafelconferenties

Critici stellen dat het lage niveau van veel politici een belemmerende factor is voor een goed functionerende democratie.

- 2p 13 Door welk kenmerk van de politieke cultuur van de voormalige Nederlandse Antillen werd bovenstaande gedachte gestimuleerd? Leg je antwoord uit.

Gebruik bron 5.

- 2p 14 Leg uit wat de schrijver met de laatste zin bedoelt ('En het magische ... verzekerd.') en geef aan of hij gelijk kreeg of niet.

Stelling:

Het probleem van de dubbele taken van Lands- en Eilandsniveau binnen de toenmalige Nederlandse Antillen leidde tot een vermindering van de bestuurlijke autonomie.

- 2p 15 Onderbouw de bovenstaande stelling met twee argumenten.

Internationale betrekkingen en oorlogsvoering

Hieronder staan oorzaken die geleid hebben tot het ontstaan van de Eerste Wereldoorlog.

2p **16** Kies twee van deze oorzaken en geef bij elke oorzaak een toelichting.

- 1 Duitse economische expansie en vlootbouwprogramma
- 2 Situatie rond Rusland, Balkan en Bosporus
- 3 Franse revanchegegedachte
- 4 Servische expansiedrift

2p **17** Lees de onderstaande punten. Noteer de nummers van de twee punten die geen deel uitmaakten van het Verdrag van Versailles.

Duitsland moest:

- 1 accepteren dat alleen Duitsland schuldig was aan het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog.
- 2 accepteren dat de grenzen van 1919 definitief waren.
- 3 accepteren dat het een enorme oorlogsboete moest betalen van 269 miljard Goudmark.
- 4 accepteren dat het gebied ten westen van de Rijn gedemilitariseerd werd.
- 5 accepteren dat het voeren van oorlog als oplossing van conflicten officieel buiten de wet geplaatst werd.

Gebruik bron 6.

2p **18** Leg uit welke boodschap de tekenaar met deze afbeelding wil overdragen.

Stelling:

Ondanks de snelheid waarmee Duitsland het Von Schlieffenplan probeerde uit te voeren, werd dit plan een grote mislukking.

2p **19** Onderbouw deze stelling met twee argumenten.

Gebruik bron 7.

In deze prent wordt een belangrijk element uit Marx' theorie door de tekenaar uitgebeeld.

2p **20** – Leg uit over welk element in Marx' theorie het in deze prent gaat.
– Licht je antwoord toe door gebruik te maken van twee beeldelementen in de prent.

Gebruik bron 8.

- 3p 21
- Over welke oorlog gaat het in deze bron?
 - Welke plaats werd in deze oorlog door de Duitsers zwaar gebombardeerd?
 - Noem de twee redenen die Goering (Göring) in de bron gaf voor het meedoen van Duitsland in deze oorlog.

In oktober 1935 werd Abessinië, zonder enige oorlogsverklaring, vanuit Eritrea en Somaliland door Italianen aangevallen en ingelijfd. Deze oorlog zou de buitenlandse politiek van Italië beïnvloeden.

- 2p 22 Leg dit aan de hand van twee gevolgen uit.

Gebruik bron 9.

- 4p 23 Leg uit:
- over welke actie van de nazi's het in deze bron genoemde rapport gaat;
 - wat de aanleiding tot deze actie was en
 - wat het doel was van de acties van de nazi's tot 1941 en wat het doel daarna was.

Gebruik bron 10.

- 3p 24 Leg uit:
- over welke gebeurtenis de bron gaat;
 - wat het gevolg ervan was;
 - waarom de Duitsers zo verschrikt/verbaasd waren.

President Roosevelt, gesteund door zijn minister van Buitenlandse Zaken Cordell Hull, besefte dat de Amerikaanse neutraliteit de agressoren alleen maar zou aanmoedigen, zodat tenslotte ook directe Amerikaanse belangen zouden worden bedreigd. Stap voor stap wist de president de koers om te buigen en zijn landgenoten rijp te maken voor een andere houding.

- 2p 25 Geef de twee belangrijkste stappen die hij nam om de koers van de buitenlandse politiek van de Verenigde Staten te veranderen.

Gebruik bron 11.

- 2p 26
- Geef aan wat het doel was van deze bekendmaking.
 - Welke gebeurtenis was de aanleiding tot het nemen van het in de bron genoemde besluit P.B. 1940 no. 44?

- 2p **27** Welke van de onderstaande stellingen is fout? Noteer het nummer en leg je antwoord uit.
- 1 De schutterij werd in 1940 opnieuw opgericht.
 - 2 De afgekondigde staat van beleg en de censuur op de Antilliaanse eilanden gaf de gouverneur alle macht.
 - 3 In het in 1941 afgekondigde Atlantic Charter werd het zelfbeschikkingsrecht van alle volkeren, dus ook van die van de Antilliaanse eilanden, erkend door de Engelse minister-president Churchill, de Amerikaanse president Roosevelt en de Franse president Charles de Gaulle.
 - 4 Naast de olieraffinaderijen op Aruba en Curaçao, was ook Suriname vanwege zijn bauxiet belangrijk voor de geallieerden en werd dus ook door de Amerikanen beschermd.

De volgende gebeurtenissen staan in willekeurige volgorde.

- 1 Conferentie van Potsdam
 - 2 Trumandoctrine
 - 3 Het uitroepen van de Volksrepubliek China
 - 4 Leonid Brezjnev wordt de nieuwe president van de Sovjet-Unie
 - 5 Conferentie van Jalta
- 2p **28** Zet deze vijf gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde, van het verleden naar het heden. Noteer alleen de nummers.

Er wordt gesteld dat in het begin van de periode van de Koude Oorlog, zeker tot 1950, de Sovjet-Unie zwakker was dan de Verenigde Staten.

- 3p **29** Toon dit aan met:
- één feit op economisch gebied;
 - één feit op militair gebied;
 - één feit op het gebied van bondgenootschappen.

Toen Gorbatsjov in 1985 president werd van de Sovjet-Unie was er sprake van een falende planeconomie in het land.

- 3p **30**
- Bewijs dit aan de hand van een beschrijving van de toen bestaande economische situatie in de Sovjet-Unie.
 - Geef aan welke Amerikaanse president de druk op die economie deed toenemen en
 - Geef aan, met uitleg, hoe hij die druk deed toenemen.